

رد یناشاک ضیف تارابع رتاوت یفن؛ لوصال دقن ءارق یفال تخا دراوم رد نآرق

لقن .منکیم ضرع هرابود ار مدیناوخ ضیف موحرم زا هبنشراهچ هک یتارابع امش مزاجا اب :داتسا
هیهقفل لوصال دقن باتک .دناهروآ لوصا عماج رازفامرن رد هک تسه ناشیا باتک زا مه یرگیدی
نآ مه دزن اش هحفص بلطم نیا سردآ هک دراد هرگنک پاچ کی آره اظ .مناوخیما ار ناشیا ترابع نم الاح
هحفص اج نآ .تسا دهم یسودرف هاگشناد تاراشتنا پاچ تسه رازفامرن رد هک هچ نآ اما .دشابیم
:دنداد اج نآ رد ضیف موحرم .تسا متفه و تسبی

ۀیعرشل ۀلدأل ثحابم

لوصا ۀثالث هیف و باتکل یف لوقلا

ءازجا ۀلاحم یف تالمسبل و .هلقن یلع یعاودلا رفاوتل رتاوتم نآرقلا :لصا
[1]مالسل مهیلع -انتئمئا نع هب صوصنلا رفاطت و انعامجل هنم

ءاملع نیب هتفرگ اج یاهزیچ زا مدرک ضرع .تسا رتاوتم میرک نآرق هک تسا ناشیا مالک عورش نیا
شتی عطق هب .تسا شرتاوت هب نآرق تینآرق هک هدوب نیا دیفم خیش نامز زا ،هعیش یاهقف و
هک دعب هب مه د نرق .مدرکن ادیپ مه دروم کی یتح مدرک ضرع نم .تسا نشور یلیخی نعی .تسا
ناشیا ،مدناوخ ار دیفم خیش ترابع نم الا و .دراد یرگیدی باسح دوشیم عورش ضیف موحرم شیامرف
دندومرف ناشیا ،مدناوخ ار فالخ رد هفئاطلا خیش ترابع .دشاب رتاوتم دیاب نآرق هک دندومرف
و .دناهومرف مه ناشیا .مادهناوخن ار یضترم دیس ترابع زونه آره اظ .دشاب رتاوتم دیاب نآرق
...نارگیدی .

«رتاوتم نآرقلا» :دنیامرفیم ،تسا هقف رد هداتفا اج ملسم زیچ کی هک باب نامه زا مه ناشیا
ار نم رطن دروم تاکن دنیامرفب هعجارم رگا .مادهدرک یگنر ار اهنآ نم .دنداد ار یتاکن مه دعب
:دنیامرفیم «هلل مسب» هب عجار ناشیا آلثم .دینیبیم

ملأ و یحضل و یتروس ۀدحو نم -مهارث ۀلل باط -باحصلأل نم ۀعامج همعر ام و
دجن ملأل .ققحم ریغ هیلع رابخأل ضعب ۀلالدل فالیل و لیفلا اذک حرشن
ضعب لب ،لالدتسال ب تک یف لقان هلقن ال و لوصال نم ۀیش یف ربخل کلذ

فحاصملا یف ناتبثم امهنا عم ددعتلا یف حیصرص انقیرط نم رابخألا و اهتبحاص و لك نیب یونعملا طابترا لا دوجوب هیلع لالدتسالا اما و نیتروس هلوqb قلعتم شئیرق فالیل الیلاعت هلوqb یف راجلا نا جازلا و شفخألا لوقب نب یبأ فحصم یف امه نیب لصفلا مدعب و لوکؤأم فصعك مُهَلَعَجَف -كَلَج و رَع نیب فالخ ال یثلا رُوسلا نم ریثك نیب دوجوم طابترا لا أب عوفرم فبعك لاثما یف ةجح ضهني ال شفخألا مالک و .كلذ نم اذه نكیل ف ،اهدعت یف ةمالا اذه بَر اُؤدْبَعْيَلَف :هناحبس هلوqb راجلا قلعتم نم عنام ال ةنا عم ،بلاطملا هذه حلصی ال ةنا یلع ،هنم وهس ةلعل یبأ فحصم یف لصفلا مدعب و .تثیبل فاضأ و ،عبسلا تئارق رتاوت روهشملا م.ةمألا فحاصم ریاس ةضراعمل [2].ةیقابل ةثالثل -ةلل همحر -دی هشل

دنیوگیم ینعی .تسا یگنشق تاکن اهنای .«هنم وهس ةلعل یبأ فحصم یف لصفلا مدعب و» ناشی .«حرشن ملا» و «یحض» هروس ؛تسین هروس ود نیب «هللا مسب» یبأ فحصم رد هک یلع» ؛دنک هزاربم هماع فحاصم اب دناوتیم ناریز .دشابن هکنای هن ،تسا وا وهس نای دنیوگیم رتاوت روهشملا م.»؛دنیوگیم دعب .«ةمألا فحاصم ریاس ةضراعمل حلصی ال ةنا تئارق هس لوا دی هس ؛«ةیقابل ةثالثل -ةلل همحر -دی هشل فاضأ و ،عبسلا تئارقلا .تسا رتاوتم رشع دنومرف .دنومرف هفاضا مه ار رگی

رتاوتم عبس دنیوگیم روهشم دنیوگیم هکنای و تسا رتاوتم نآرق دنیامرفیم هکنای :درگاش ؟تسا رتاوتم تئارق زا کی مادک ؟تسا رتاوتم نآرق مادک تروصنایارد ؟درادن ضقانت مه اب ،تسا

رد یزار رخف .تسا هدنام شلصفم زونه و مدرک ضرع ار یتمسق امش شیامرف هب تبسن :داتسا زا لبق ءاملع .دشاب رتاوتم دیاب نآرق هک دنکیم دیکأت ررکم رد ررکم شبیبیغلا حیثافم ریسفت رتاوت و دانسا رد زیجولا دشرملا رد ،دوب نف نای صصختم هک هماشوبا .دنتفگیم روطنیمه مه وا ردب هک دوب اچنای رد .میناوب لصفم ار شترابع دیاب هک یلاکشا .درک یلاکشا عبس تئارق ار امش شیامرف نیمه .دهدب ار ناشی باوج هک درک شالت نآرقلا مولع یف ناهربلا رد یشکرز نیدلا

هک درادن یا همزالم سپ .«[3]ناتریاغتم ناتقیقح تئارقلا و نآرقلا نأْمَلَعَاو» :دیوگیم .دیوگیم لاکشا شدوخ دعب اقافتا .دشاب رتاوتم دیاب مه تئارق ام تح ،دشاب رتاوتم دهاوب نآرق رگا .دنکیم

اهنای زا یکی دیاب ام تح تسا رتاوتم نآرق رگا ؟تسا اه تئارق نای زاریغهب نآرق رگم :درگاش .دشاب

دنهاوخیم ضیف موحرم !؟هن ای دنراد یا همزالم ای الاح .دشاب اهنای زا یکی دیاب ام تح ،هلب :داتسا .هن ای دسریم رس نای هک تسا نیمه مه نم تبحص .دندب باوج

یاعدا هک یصخش نیلوا هکنای هب تبسن نم .تسا رتاوتم نآرق داوم هک دنیوگیم اهنای دنیبب ام هک یصخش آلعف .مدرک حرطم ار یلاؤس ،هتشاد ار «ناریاغتم ناتقیقح تئارقلا و نآرقلا» هدرک تافو ۷۹۴ رد مرطن هب .نآرقلا مولع یف ناهربلا باتک رد تسا یشکرز نیدلا ردب مینادیم هدرک حرطم ار نای ناشی .تسا هدوب رصاعم یرزج نبا اب .تسا هدوب متشه نرق نایاپ رد .تسا رخف هک یلاکشا ات هدوب وا هیحان زا یشالت نای مدرک ضرع نم .دشاب رفن نیلوا مه دیاش .تسا تشاد شدوخ نف رد هماش وبا هک یلاکشا و -هدرک حرطم ار یمهم لاکشا شدوخ رطن هب هک- تشاد یزار ناشی صخش نیلوا مینادیم هک ییاج نآ ات .داد هئارا ار یلحهار تروص نای هب ناشی ؛دهدب باوج ار دنهاتف رگ ار نآ یاهدع مه دعب .تسا

داتسا ناشیا؛ نسیح م حلاص رتکد ،تسا ... و یدوعس هاگشناد داتسا هک تسه یرتکد مدرک ضرع ناشیا زا ار دوب نم نهذ رد اهلاس هک یزیچ نیمة .تسا تئارق عوضوم رد باتک هدنسیون و سرمد و نآرقلا نا؟!تسا هدروآرد یشکرز هک تسا یزیچ هچ نیا دنیوگیم ناشیا مدید .مدش لاجشوخ .مدید یدعب هتبل ،تسا مدرک در ار نیا وا .تسین یتسرد فرحّالسا نیا؟!ناریاغتم ناتقیقح تئارقلا ییاهاضف رد فرح نیا هتفگ یشکرز هکنیا زا دعب نوچ ؟اچ .دناهتفریذپن ار نسیح م رتکد فرح اه کی یدوز نیا هب هتفرگ اچ یتقو .تسا هتفرگ اچ ینآرق مولع سالک یاضف رد .تسا هدش رارکت یارب یشکرز شالت نیا هک تسا نیا نم یگب لطرصاق نهذ رد یلو .دنک در ار نآ هتسناوتن رفن ار نآرق بخ .دراد یفلتخم لماحم هک هتفگ یزیچ کی مه تقو نآ .دنک لح ار نارب نیا هک هدوب نیمة .دناهتفگ یرگید زیچ نارگید و هتفگ یزیچ کی شدوخ ؟ییوگیم یزیچ هچ

نآرق دنیوگیم هکنیا دناهتفگ ناشیا .میدناوخ نایبلا رد ار یئوخ یاقآ موحر م ترابعّالبقّالثم نایب کی نیا بخ .هن تائیة اما .تسا رتاوتم تاملک داوم ینعی ؟تسا انعم هچ هب ،تسا رتاوتم رد تسا هملک هدام هک «ک» و «ل»،«م» مینادیم .«نیدلا موی کللم» و «نیدلا موی کللم»الثم .تسا رتاوتم تسا لغّای لغاف نزو رب هکنیا اما .هدوبن «بحاص» هملک و تسه لاعتم یادخ مالک .مینک انعم روطچ ار میرک نآرق هکنیا رد دراد هجو راهچ-هس .دناهدرک انعم روطنیا ناشیا .تسین هب دنه اوخیم ناشیا .میراد هدام کی دنیوگیم .دنکیم لابند ار یزیچ نینچ اچنیا رد مه ضیف موحر م فالتخا دراوم همه هک تسین مزال اما تسا رتاوتم نآرق هکنیا اب دنیامرفیم ؛دنک لح تروص نیا تروص نیا هب ناشیا .دننکیم راک هچ هک مینیبب ات میسرب اچ نآ هب الاج .دشاب رتاوتم تئارق **هتالثلّا -هّللّا همحر -دیهلّا فاضّا و ،عبسلّا تئارق رتاوت روهشملا مٹ»** :دناه دومرف **هتالثلّا** .دناهدرک هفاضار تئارق هس مه دیهش ؛«**هّیقابلّا**

فرح .دناهدرک یهارمه ناشیا اب رفن ود اهنت ،تسا نم نهذ رد هک ییاج ات لوا دیهش زا دعب مدرک ضرع لوا دیهش اب رفن ود نیا !امهیلع هّللّا ناوضر یناث دیهش و یناث ققحم .دناهدرک میطعت ار دیهش سدقم .تسین روطنیا راوگرزب ود نیا زا دعب اما .دناهدرک تیوقت ار رشع رتاوت و دناهدرک یهارمه عبس رد هکنیا اب .دناهدرک یهارمه رشع رد و دناهدرک لاکشا هک دیدی ار کرادم بحاص و یلیب درا هدی شک لوط هک تسا لاس تشه-تفه مه ام هثحابم نیا .دندرکن تیعم رشع رد دن تشادن یلکش م .تسا

لئاسر رد مه یراصنا خیش موحر م ؛میدناوخیم لئواوا ؛تسا نیا هدوب ام هثحابم نیا لصاح هک یزیچ هک رادقم کی .دناه دومرف دیهش بخ میتفگیم .دناه دومرف ار رشع رتاوت یاعدا لوا دیهش هک دندروآ دروخر نم یتح !دنیوگیم رشع رتاوت رد دیهش هک تسا یفرح هچ نیا میتفگیم میدمآ رتولج یرکذ رد لوا دیهش هکنیا دنیوگیم رانیمس کی رد ینآرق مولع دیتاسا زا یخرب مدید و مدرک .تسا رثأتم یرزج نبا زا دیهش هکنیا ای تسا ملقلا وهس ،«رشعلا رتاوت توبثل» دنیوگیم مه نآ .دراد توافت یلیخ ،هفاضار نیا رد ام نهذ نآلا هک تسا نیا ام هثحابم لصاح !تسا بیجع یلیخ هچ نآ ،دناهتفگ ار رشع دیهش منکیم ضرع هک نآلا .منکیم ضرعّاعقاو ینعی .تسا هملک کی طقف فاج دیهش .دناهتفگ ار نیا هک دن تسنادیم اهزیچ یلیخ دیهش هک تسا نیا تسا نم تینهذ هک دیهش بخ مییوگیم یملع یاضف رد دیدی .هدوبن روطنیا نم نهذ رد نیاّاعقاوّالبق .دنتسین وگ عامچا یاعدا اچنیا رد یضترم دیس .دناهدرک عامچا یاعدا هیغ بحاص مییوگیم .دناهدرک رتاوت یاعدا مه ینهذ سنا کی !نیمه .دناهدرک رتاوت یاعدا اچنیا رد دیهش مییوگیم .دوب نیا یهقف نهذ .دندراد .تسا قباس یاهسالک

رد .دراد قرف رگید یاهاج اب اضف نیا رد دیهش هک تسا نیا نم دید نآلا هثحابم همه نیا زا دعب اما یاعدا اضف نیا رد .دراد توافت نیا .منادیم نم هک دننادیم زیچ یلیخ .دناه دناوخ ار شسرد اضف نیا هکنیا اذل .منادیم هبلط نم هک دننادیم زیچ یلیخ هک تسا نیا رب عرفتم دیهش رتاوت هک مدرک ضرع اذل .تسین روح نیا .تسین تسرد ،دندادیم ناشدوخ و دناهدرک رتاوت یاعدا مییوگب ود نیا طیحم هک هدوب رطاخ نیا هب ،دناهدرک یهارمه لوا دیهش اب یناث دیهش و یناث ققحم اچ

دزن و دنتفریم ءارقا تاسلج هب ینعی .دناهتشاد ءارقا سرد یگچب زا هک هدوب یطیحم راوگرزب اذل .دندادیم هزاجا دعب و دندرکیم اءا وا دزن هرابود ،دندادیم شوگ و هدناوخ یم وا ،دنتسشنیم یرقم ار عبس تئارق راب ود نم دندومرف ناشلاح حرش رد ناشدوخ ملق اب ناشدوخ یناث دیهش ار عبس تئارق همه یرقم نآ و یرقم نیا دزن نم دنیوگیم و دنربیم ار اهداتسا مسا .متفرگارف عنام .هدوب لافنا هروس ات دیاش .دشن مامت اما مدرک عورش مه ار رشع تئارق دنیوگیم دعب .مدید .دنکیم تیوقت اذل .تسین وگ فاج دیهش هک دمهفیم مدرک ار ییاهراک نینچ هک یسک .هدمآ شپ .تسا هدوبن روطنیا هنافساتم ناراوگرزب نیا زا دعب اما .

باتک حرش رد .دناهومرف ار شخیرات ناشدوخ ،مناوخیم هک ار ضیف لوصالا دقن باتک نیمه نآل تسیب .دنتسه رهد هغبان ضیف .دنا هتشون ار باتک نیا هک دناهوب هلاس تفه و تسیب .تسه باتک هب .تسا هدیسرن اچنیا هب هک اردصالم دنوخآ حرش .دنا هتشون ار باتک نیا یگللس تفه و هوالع .دناهدرکن حرش ار اه اچنیا .دناهدیسر هجلا باتک نامه .هدیسرن ام ثحب تایاور و نآرقل ۱۰۳۴ دودح ار باتک نیا ضیف موحرم .تسا ضیف یگللس تفه و تسیب زا دعب لاس هد هکنیا لاس هد اهنیا نیب ینعی .تسا ۱۰۴۴ رد ناشیفاک حرش مامت دنیامرفیم رافسا بحاص .دنا هتشون ضیف موحرم دوشیم مولعم .دنا هدیسرن مه اچنیا هب و دنا هتشون ار حرشآ دعب دنوخآ .هدوب هلصاف .دناهتشاد ار اهنیا ناشداتسا حرش زا رتولج .

روهشملا مٲ .دنیوگیم ار یناسک هچ هک میمهفیم عیرس میناوخیم ار ترابع نیا ام هک الاح ؛«**ءیقابل ءثالثل -ءلل همحر -دیهشل فاضأ و**» .اهق روهشم ؛«**عبسل تئارق رتاوت**» .تسا رتاوتم رشع هک دندومرف دیهش .

لېبق نم ناك ام نود كلام و كلمك طفلل رهوج نم ناك ام رتاوتملا :لېق و رتاوتب دارملا سيل :اولاق مهنا ءارقل نم ءعامج نع لقن و ءلامالا و ءملك ءئيهل رتاوتملا راصحنا دارملا لب ،رتاوتم تءارقل هذه نم درو ام لك نا رشعل و عبسل نع الصف داش عبسل نم لقن ام ضعب نا ،تءارقل هذه نم لقن امي نآل اهرغ .

نادجولا هب دهشي امك هريغب هبتشي ال رتاوتملا نال ،ادج لكشم اذه :لېق

ىرت امك وه وعفان قرف ذاوشل نيپ و اهنپ نوكي ال نأ مزلي و :تلق

لېق و ؛ترتاوتل انآرق تناك ول اهنا لاهيلع لمع ال لېقف :نالوق ذاوشل ي فمٲم رتاوتب لاق ي نأ لوالاف .عساو لاجم لك ل ي ف ثحبلل و .داحآ رابخأ لك يه

[4] نقيتملا هنا ل لك ل نيپ كرتشملا ردقلا

ءئيهل لېبق نم ناك ام نود كلام و كلمك طفلل رهوج نم ناك ام رتاوتملا :لېق و رد دنتسه لئاق ناشبتك رد ئئاهب خيش .تسا ئئاهب خيش يارب «لېق» نيا ؛«**ءلامالا و ءملك** اءا هوجن و دم هب هك ىتئارق فالخا اما .دنتسه رتاوتم دندنكىم رىىغت انعم هك ىتئارق فالخا .تسین رتاوتم تسا .

ام نود .دنكىم رىىغت انعم هک ؛«**كلام و كلمك طفلل رهوج نم ناك ام رتاوتملا :لېق و**» ناشيا هورعل رىسفت رد ئئاهب خيش شىامرف نيا ؛«**ءلامالا و ءملك ءئيهل لېبق نم ناك**» .دنشاب هومرف ىرگىد عضاوم رد مه دىاش .تسا .

نیایناث دیهش ناشدج یلو. دنتسه کرادم بحاص بانج، لقان نی؛ «ءارقلا نم ةعامج نع لقن و»
املكنا رشعلا وعبسلا رتاوتب دارملا سيل :اولاق مهنا. دنتشاد هیلعلا دصاقملا رد ار
هذه نم لقن اميف نال رتاوتملا راصحنا دارملا لب ،رتاوتم تاءارقلا هذه نم درو
تسا رتاوتم اهنایا همه هک تسین انعم نیاب ،تسا رتاوتم نآرق میوگی میکنای؛ «تاءارقلا
». «اهریغ نع الضاف داش عبسلا نم لقن ام ضعب ناف». تسا دوجوم اهنایا رد رتاوتم ینعی هکلب

دناه دومرف نوچ مدرک ضرع ؟ ارچ ؛ «**ادج لكشم اذه**». تسا کرادم بحاص دوخ یارب لیق نی؛ «**للق**»
ار نآ میناوتمی روطچ ،دشاب داش اهنآ رد رگا بخ . دناوخ ناوتمی ار عبس تئارق هک میراد عامجا
«**نال**». تسا لكشم ،دنتسه داش عبس تئارق زا یخرب دنیوگی می هک ارق نیایا عدا ؛ «مینی اوخب
رگا ؟ تسین ای تسه رتاوتم هصالخ ؛ «**نادجولا هب دهشي امك هريغب هب تشي ال رتاوتملا**
رگا . تسا داش اهنآ زا یخرب هک دنیوگب ام هب دیابن ارق رگید . میمهفیم همه هک دناشاب رتاوتم
دندومرف ناشی ار «**لكشم**» نیایا . تسا زیاج اهنایا همه هک میراد عامجا روطچ سپ تسین رتاوتم مه
:دندنکی مهفاض کرادم بحاص فرح هب ضیف موحرم

میوگب رگا ؛ «**یرت امك وه و عفان قرف داوشلا نیب و اهنیب نوکي ال نأ مزلي و :تلق**»
تسین اهنایا عجز هک یداش و اهنایا نیب یقرف رگید سپ ،تسا داش هرشع و هعبس زا یخرب
تسین .

عساو لاجم لكلا يف ثحبلل و :دنیوگی می دعب و دنیوگی می ار لوقود ؛ «**نالوق داوشلا يف م**»
نال لكلا نیب كرتشملا ردقلا رتاوتب لاقی نأ یلوالاف. تسا نم روظنم اجنیای ؛
مدناوخ مه یفاص ریسفت زا ار ناشترابع هب نشراهچ هک تسا ناشی راتخم نیای؛ «**نقیتملا**
ءارق همه نیب كرتشم هک یزیچ نآ هلب . میرادن ؟ میرادن ای میراد تئارق رتاوت دنیوگی می ناشی
تسین رتاوتم رگید دندرک فالتخا اچ ره یلو . تسا رتاوتم ،تسا

[1] ۲۷ ص، ةیهق فلا لوصألا دقن

[2] ۲۸ نامه

[3] ۳۱۸ ص ۱ ج نارقلا مولع یف ناهربلا

[4] ۲۸ ص، ةیهق فلا لوصألا دقن